

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 83/2021-8

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca dr. sc. Marina Mrčele, doc., predsjednika vijeća te Perice Rosandića i dr. sc. Zdenka Konjića, članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice – specijalistice Martine Setnik, zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženog M. L., zbog kaznenih djela iz članka 154. stavka 2. u svezi sa stavkom 1. točkom 1. i člankom 153. stavkom 2. u svezi sa stavkom 1. i člankom 34. i dr. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. – ispravak, 101/17., 118/18. i 126/19. - dalje: KZ/11.) odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika, podnesenim protiv presude Županijskog suda u Varaždinu od 14. prosinca 2020. broj K-16/2020-49, u sjednici vijeća održanoj 15. lipnja 2021.,

p r e s u d i o j e:

Odbijaju se žalbe državnog odvjetnika i optuženog M. L. kao neosnovane te se potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

1. Prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Varaždinu od 14. prosinca 2020. broj K-16/2020-49 optuženi M. L. proglašen je krivim i to pod točkom 1. izreke zbog kaznenog djela silovanja u pokušaju iz članka 154. stavka 2. u svezi sa stavkom 1. točkom 1. i člankom 153. stavkom 2. u svezi sa stavkom 1. i člankom 34. KZ/11. te pod točkom 2. izreke zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11., činjenično opisanih u izreci pobijane presude pa mu je za kazneno djelo silovanja u pokušaju, na temelju članka 154. stavka 2. uz primjenu članka 48. stavka 1. i članka 49. stavka 1. točke 2. KZ/11., utvrđena kazna zatvora 3 godine, za kazneno djelo nasilja u obitelji, na temelju članka 179.a KZ/11., utvrđena je kazna zatvora od 1 godine, a na temelju članka 51. stavka 2. KZ/11., osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora 3 godine i 7 mjeseci.

2. Na temelju članka 54. KZ/11. u izrečenu kaznu zatvora uračunato je vrijeme lišenja slobode i vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 27. siječnja 2020. pa nadalje.

3. Na temelju članka 69. KZ/11. optuženiku je izrečena sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti o alkoholu koja mjera može trajati do prestanka izvršenja kazne zatvora, a najdulje 3 godine.

4. Na temelju članka 158. stavaka 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. - dalje: ZKP/08.) oštećena N. B. je s imovinskopravnim zahtjevom upućena u parnicu.

5. Na temelju članka 148. stavka 1. ZKP/08. optuženiku je naloženo naknaditi troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točke 1. ZKP/08. i to 5.912,50 kuna na ime vještačenja te 30,00 kuna na ime troškova svjedoka.

Na temelju članka 148. stavka 6. ZKP/08., oslobođen je obveze plaćanja troškova kaznenog postupka na ime nagrade i nužnih izdataka postavljenog branitelja i paušala iz članka 145. stavka 2. točke 6. ZKP/08.

6. Protiv te presude žalbu je pravovremeno podnio državni odvjetnik zbog odluke o kazni. Predlaže da Vrhovni sud Republike Hrvatske preinači pobijanu presudu i optuženiku utvrdi pojedinačne kazne zatvora u duljem trajanju i da ga osudi na jedinstvenu kaznu zatvora u duljem trajanju. Žalbu je podnio i optuženik osobno i po branitelju odvjetniku T. J., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, odluke o kazni i sigurnosnoj mjeri. Predlaže da Vrhovni sud Republike Hrvatske pobijanu presudu ukine i predmet uputi prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku. S obzirom na to da su osobna žalba optuženika i žalba njegovog branitelja podnesene iz sadržajno istih žalbenih osnova, bit će razmatrane kao jedna žalba optuženika.

7. Odgovor na žalbu državnog odvjetnika podnio je optuženik osobno i po branitelju odvjetniku T. J. s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske odbije žalbu državnog odvjetnika kao neosnovanu. Državni je odvjetnik također podnio odgovor na žalbu optuženika s prijedlogom da se „žalbe optuženika odbiju kao neosnovane“.

8. Postupajući u skladu s odredbom članka 474. stavka 1. ZKP/08., spis je dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

9. Sjednica vijeća održana je u prisutnosti optuženog M. L. putem tehničkog uređaja za vezu na daljinu, sukladno članku 475. stavku 8. ZKP/08., a u odsutnosti uredno obavještenih državnog odvjetnika i branitelja optuženika odvjetnika T. J. prema članku 475. stavku 4. ZKP/08.

10. Žalbe državnog odvjetnika i optuženika nisu osnovane.

10.1. Obrazlažući žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 2. ZKP/08. optuženik navodi da je pismeno na listu 307 spisa nezakonit dokaz jer da je to pismeno „čijim se sadržajem grubo vrijeđa nepoznata osoba napisano od nepoznate osobe i poslano nepoznatoj osobi“, a to, po mišljenju žalitelja, predstavlja „direktan udarac na prava obrane“.

10.2. Međutim, protivno žalbenom prigovoru, prvostupanjski je sud i po mišljenju ovog drugostupanjskog suda pravilno odbio prijedlog obrane da se pismo na listu 307 spisa, koje je predala u spis žrtva N. B., izdvoji iz spisa kao nezakonit dokaz. Obrazloženje da sama činjenica da je pismo u spis dostavila žrtva te da nije poznat autor i pošiljalac pisma ne čini taj dokaz nezakonitim dokazom u smislu članka 10. stavka 2. ZKP/08., nego eventualno može dovesti u pitanje dokaznu snagu toga pisma. To pravilno zaključuje i prvostupanjski sud.

10.3. Stoga nije počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka na koju upire žalitelj. Nije počinjena ni neka druga bitna povreda na koju drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti na temelju članka 476. stavka 1. točke 1. ZKP/08.

10.4. Dovodeći u sumnju pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja optuženik u žalbi navodi da su iskazi žrtve „ocjenjivani sami po sebi, bez kritičnog propitivanja njene motivacije i međusobne procjene njenog postupanja i iskazivanja“, da u pobijanoj presudi nije „ocijenjeno niti njeno dolaženje bez poziva na rasprave i aktivno nastojanje utjecanja na svjedoke čiji joj se iskaz nije sviđao, primjedbama, smijehom, galamom“ te da „nije razmotren navod nepristranog svjedoka H. o njenoj prijetnji da će kad-tad srediti optuženika“. Također, žalitelj tvrdi da prvostupanjski sud nije ispitao okolnosti koje „prema presudi, predstavljaju elemente kaznenih djela“, kao što je „navod o nemogućnosti žrtve da ode iz kuće, o nepostojanju njene financijske ovisnosti o optuženiku (nije jasno zašto je na str. 11 presude otisnuto „TRAŽIO OD NJE NOVAC“), o njenom uživanju alkohola, o sklonosti razmiricama, nije provjeren njenim suočenjem s optuženikom, iako na tu dokaznu radnju upućuju odredbe čl. 289 st. 4 ZKP“. Nasuprot tome smatra da je obrana optuženika paušalno ocijenjena iako je „pažljivo i bez ikakvog nastojanja viktimiziranja žrtve razložno istaknuo bitne okolnosti koje su obilježile zajednički život, uz žaljenje što je veza prestala“.

10.5. Suprotno žalbenim navodima optuženika, prvostupanjski je sud pravilno utvrdio činjenično stanje, kako u odnosu na kazneno djelo silovanja u pokušaju, opisano u točki 1. izreke, tako i u odnosu na kazneno djelo nasilja u obitelji, opisano u točki 2. izreke pobijane presude. O tome je potpune i jasne razloge koje u potpunosti prihvaća i ovaj sud. Pritom je prvostupanjski sud vrlo temeljito i opširno, vodeći računa o bitnim elementima terećenih kaznenih djela, analizirao izvedene dokaze, kako pojedinačno tako i u njihovoj ukupnosti, dovodeći ih u međusobnu vezu pa tako i iskaz žrtve i obranu optuženika u korelaciji s drugim izvedenim dokazima, uključujući i iskaz svjedoka J. H. (list 21 presude), a koji iskaz optuženik posebno apostrofira u žalbi. Stoga nije osnovan žalbeni navod optuženika da prvostupanjski sud nije ispitao sve one okolnosti koje su od značaja za ostvarenje bitnih elemenata kaznenih djela koja su optuženiku stavljena na teret, kao ni žalbena tvrdnja da je njegova obrana paušalno ocijenjena. Osim toga, tvrdnja iznesena u žalbi da nije jasno zbog čega je u presudi otisnut tekst „TRAŽIO OD NJE NOVAC“, potpuno je bespredmetna jer taj dio teksta nije ni sadržan u ispravljenoj presudi koja je pobijana žalbom, budući da je taj dio teksta rješenjem o ispravku od 21. siječnja 2021. (list 440 spisa) ispušten iz obrazloženja presude. Okolnost da prvostupanjski sud nije proveo suočenje između optuženika i žrtve, s obzirom na sadržaj izvedenih dokaza, nije od utjecaja na pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja. Ovo tim više što je suočenje svjedoka s drugim svjedokom ili optuženikom, ako se iskazi međusobno ne slažu, odredbom članka 289. stavka 4. ZKP/08. propisano kao mogućnost, a ne obveza suda.

10.6. Nije osnovan ni žalbeni navod da za „uzročnost alkohola na postupanje optuženika nema ama baš nikakvog dokaza, osim njegovih izjava o pijenju alkohola, vještacima“. Upravo suprotno, prvostupanjski je sud, na temelju provedenog psihijatrijsko-psihologijskog vještačenja K. V., pravilno zaključio da je optuženik ovisnik o alkoholu. Cijeneći vjerodostojnim iskaz žrtve N. B. i svjedokinje M. Š. o alkoholiziranosti optuženika kritičnog dana, pravilno je ocijenio i da je kazneno djelo počinjeno pod odlučujućim utjecajem ovisnosti o alkoholu i da postoji visoka razina opasnosti od počinjenja novog težeg kaznenog djela. Stoga je optuženiku, na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno izrečena i sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti o alkoholu iz članka 69. KZ/11. pa ni u tom dijelu njegova žalba nije osnovana.

10.7. U odnosu na žalbenu tvrdnju da je odbijanjem dokaznog prijedloga obrane da se provede psihijatrijsko-psihologijsko vještačenje žrtve činjenično stanje nepotpuno utvrđeno, treba reći da okolnosti kojima je taj dokazni prijedlog obrazložen (utvrditi postojanje znakova seksualne traumatizacije žrtve, motivaciju za lažno terećenje optuženika, sposobnost opažanja i pamćenja žrtve, razlikovanje istine od laži), i po mišljenju ovog drugostupanjskog suda, nisu takvog karaktera da bi opravdavali izvođenje tog dokaza. Ovo ponajprije jer drugi izvedeni dokazi govore u prilog vjerodostojnosti iskaza žrtve i postojanju znakova njene seksualne traumatizacije vezano za inkriminaciju pod točkom 1. izreke pobijane presude (medicinska dokumentacija o zadobivenim ozljedama kritične zgone, sadržaj fotodokumentacije koji prikazuje potrgane gaćice žrtve, iskazi svjedoka D. G. i M. Š. o verbalnom i fizičkom zlostavljanju žrtve).

10.8. Cijeneći naprijed iznijeto, a u prvom redu pravilno prihvativši dosljedan vjerodostojan iskaz žrtve koji u bitnim elementima potvrđuju drugi izvedeni dokazi, kako personalni, tako i materijalni, prvostupanjski je sud, nasuprot navodima žalbe optuženika, pravilno zaključio da je optuženik kritične zgone, pokušavajući ugurati svoje spolovilo u spolovilo žrtve koja mu je bila izvanbračna supruga, dakle, bliska osoba, u čemu nije uspijevaao zbog nedostatka erekcije, udarajući je rukama i nogama po tijelu i šamarajući je te oslonivši se koljenom na njena prsa, ostvario sva bitna obilježja kaznenog djela silovanja u pokušaju iz članka 154. stavka 2. u svezi sa stavkom 1. točkom 1. i člankom 153. stavkom 2. u svezi sa stavkom 1. i člankom 34. KZ/11., opisanom u točki 1. izreke pobijane presude. Također je pravilan zaključak prvostupanjskog suda utemeljen kako na iskazu žrtve, tako i na iskazima svjedokinje D. G. i M. Š., da je optuženik, protivno članku 4. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj 137/09., 14/10. i 60/10.) i članku 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj 70/17. i 126/19.), duži niz godina, od ..., u alkoholiziranom stanju svoju izvanbračnu suprugu N. B. zlostavljao psujući je, vrijeđajući pogrđnim riječima poblize naznačenim u izreci pobijane presude, šamarao po licu i tijelu, tražio od nje novac te tražio od nje spolne odnose na koje je pristajala samo da bi je ostavio na miru. To je kod žrtve izazivalo osjećaj straha, stida i poniženosti. Time su ostvarena i sva bitna obilježja kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11., opisanom u točki 2. izreke pobijane presude.

10.9. Stoga nije ostvarena žalbena osnova pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

10.10. Nisu osnovane ni žalbe državnog odvjetnika i optuženika zbog odluke o kazni.

10.11. Prvostupanjski je sud pravilno utvrdio sve okolnosti koje treba uzeti u obzir prilikom odlučivanja o vrsti i mjeri kazne. Utvrđujući pojedinačne kazne za svako od kaznenih djela u stjecaju, prvostupanjski je sud dao primjeren značaj pravilno utvrđenim olakotnim okolnostima (neosuđivanost optuženika) i otegotnim okolnostima (upornost u počinjenju kaznenog djela silovanja u pokušaju iz članka 154. stavka 2. u svezi s člankom 34. KZ/11. i višegodišnji vremenski period u kojem je činjeno kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ/11., što upućuje na značajan stupanj ugrožavanja i povrede zaštićenog dobra). Okolnosti da je kazneno djelo silovanja ostalo u pokušaju, što je zakonski razlog za ublažavanje kazne te da je optuženik u vrijeme počinjenja tog kaznenog djela, prema psihijatrijskom nalazu i mišljenju, bio smanjeno ubrojav, koju okolnost, nasuprot zaključku prvostupanjskog suda, treba cijeliti olakotnom kod odmjeravanja kazne za to kazneno djelo, kako to u žalbi pravilno navodi optuženik, uz pravilno utvrđenu olakotnu okolnost u vidu ranije neosuđivanosti optuženika, nasuprot žalbenoj tvrdnji državnog odvjetnika, opravdavaju primjenu odredbi članka 48. i članka 49. KZ/11. o ublažavanju kazne za kazneno djelo silovanja u pokušaju iz članka 154. stavka 2. KZ/11.

10.12. Slijedom iznijetoga, a suprotno žalbenim prigovorima, ocjena je Vrhovnog suda Republike Hrvatske da su utvrđene kazne zatvora za svako pojedino kazneno djelo, kao i jedinstvena kazna zatvora 3 godine i 7 mjeseci, koja je odmjerena uz pravilnu primjenu odredbe o stjecaju kaznenih djela iz članka 51. KZ/11., uvažavajući sve iznijete okolnosti, primjerene svim okolnostima djela, ličnosti počinitelja kao i svrsi specijalne i generalne prevencije. Jedinstvenom će se kaznom zatvora u navedenom trajanju, i po mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, ispuniti svrha kažnjavanja iz članka 41. KZ/11.

11. Ispitujući pobijanu presudu prema članku 476. stavku 1. ZKP/08., Vrhovni sud Republike Hrvatske nije utvrdio da bi bila ostvarena povreda zakona na koju drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

12. Slijedom iznijetoga odlučeno je kao u izreci, na temelju članka 482. ZKP/08.

Zagreb, 15. lipnja 2021.

Predsjednik vijeća:
dr. sc. Marin Mrčela, doc., v.r.